

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Address: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО ВСІХ!

Є справи, які заважають на цілості нашого народнього життя в Америці, а до таких належить у першу чергу добро й розвій такої загально-народньої установи, якою є наш У. Н. Союз. Це та установа, яка належить до нас усіх і дбає про нас усіх. Тому і її доля повинна бути в думці й у серці всього громадянства. А до цього громадянства треба зачислити і молоде, тут роджене покоління, якому отсе припадає тепер честь і обов'язок про У. Н. Союз дбати і його поширяти принаймні в такій мірі, як це робило десятками років старе покоління нашої імміграції.

Ось ті справи мала на увазі головна контрольна комісія У. Н. Союзу, коли, перевіривши контролю майна і господарки У. Н. Союзу, як і провіривши його числовий розвій, вважала вказаним видати окремий поклик не тільки до членів і членниць У. Н. Союзу, але й до всього українського громадянства в Америці, себто, як до старих так і до молодих, як до тих, що вийшли з старого краю, так і до тих, що родилися в Америці. Той поклик вказує нам на те, що У. Н. Союз зростає навіть підчас депресії й безробіття, і то як у майні так і в членах. Він стверджує, що й у тих тяжких часах ми маємо відділи, відділових урядників і членів, що працюють для загального добра, для У. Н. Союзу, дійсно до посвятою, до святим переконанням, що, працюючи над скріпленням У. Н. Союзу, працюють над скріпленням української справи в Америці, в Ріднім Краю і в світі.

Але, з другого боку, бачимо і те, що колиб таксамо ставилися до нашої справи широкі круги людей збайдужілих, то ми могли б у скорому часі витворити величезну, нашу власну, економічну і національну силу в Америці. Ось це мусить зрозуміти загальне громадянство, а в першу чергу ті, що вийшли з Рідного краю, бо вони повинні розуміти вагу цієї справи краще від інших.

Та, як сказано, сама справа торкається в рівній мірі й нашого, тут родженого покоління, бож та молоді має продовжати в Америці українське життя. Знаємо, що У. Н. Союз витратив уже багато грошей на акцію придержання тут родженої нашої молоді при нашій народі, при нашій церкві й при наших ідеалах. І не буде певно жаліти грошей на ту ціль і в будучині. Та проте треба пам'ятати, що попри всі наші ідеали У. Н. Союз є фінансовою інституцією, яка має дбати про забезпечення вложених у неї грошей, призначених на посмертні допомоги. Це мусить знати і розуміти наша молоді, особливо тепер, коли вона вже доросла. Ось те мусить брати під увагу і та молоді, що зійдуться рік-річно на різні конгреси молоді. І вона також обов'язана сказати отверто своє слово про таку народню установу як У. Н. Союз, від якої почалося все наше народне життя в Америці. Бо й ті, що колись той Союз творили, були також молоддю, не старшою від тої, яку тепер маємо. У. Н. Союз це їх твір. Це їх велике й добре діло, яким повинна дорожити і теперішня молоді.

ПОЛЬСЬКІ ТАЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В ГАЛИЧИНІ

Участь Українців.

В 1831. році поляки зорганізували були тайне повстання проти Росії. Повстання не вдалося, російський уряд повивозив повстанців у глибину Росії: та на Кавказ і поприділював їх до російських полків, де служили по 15 літ. Багато повстанців утекли до Німеччини, Франції, Швейцарії і Бельгії.

На еміграції, головну у Франції, були повстанці не спочивали, а далі готовилися до повстання.

В 1833. році Володислав Тишкевич (з українського роду), іменований начальником збройної сили для Галичини, порозумівся з шляхтою, щоб здобути матеріальну поміч, а з молоддю приготував партизанку. Кого зєднав до своєї акції, зобов'язував тайною і тим дав основу тайній організації. Назвав цю організацію **Союзом Безіменних**. Оскільки організації був Тарнів, філії були в Тернополі, Золочеві та Львові. В тайній організації революційній 5 членів творили "роту" та вибирали зпоміж себе "ротника", а його обов'язком було основувати нові роти, збирати партизанів та засоби для виправи. Роти підлягали приказам окружних начальників, а ті відбирали прикази від ген. вождя виправи.

Завданням начальника було старатися очистити свою округу від ворогів, потім мав настановити цивільну владу з місцевих громадян. Партизан згідно з правильним положенням був "перебувати в горах і лісах, у місцях недоступних, ніщо нападати на ворожі установи та нищити все, що є властивістю або підтримкою ворожого уряду". Найвища партизанська влада звалась "Помста народу" і їй мали бути покірні всі партизани, поки наряд не виборе незалежності.

Член організації складав присягу із зв'язаними очима з рукою на голій шаблі:

"Присягаю Богові. Всемогучому, що, бажаючи воскресення мого Рідного Краю і прав рівних кожній людині, посвячуюся добровільно на всі труднощі, небезпечі та смерть — і до останньої каплі крові буду боротися проти тиранів і проти тих, що їм служать, а при цьому виконуючи парти-

занські обов'язки, буду слухняний моїм командантам — так мені Боже допоможи й на тому світі!"

Союз Безіменних хоч мав досить членів, головню серед молоді, не тривав довго. З хвилиною упадку партизанки втратив мету існування, а як арештували Тишкевича та вивезли його до Берна (на Мораві) члени союзу розбіглися по краю.

Ще перед Безіменними повстанством був Союз Дванадцяти в Галичині. Той союз поставив був собі за мету діяти на Поділлі, Волині та дальших округах України. Вислали були до Києва на агітацію поета Вінці. Поля, та він нічого не вдіяв.

Наново взялися поляки організувати партизанку в Галичині, коли еміграція прислала туди Карла Борковського, головного організатора Львівських Карбонарів (Вуглярів). Ця організація була зорганізована по військовому. Головний львівський підпільний Кола Приятелів Народу, до яких належали чоловіки й жінки. Жінки мали наблизуватися до народу, збирати фонди для будучої боротьби. Карбонарі мали тайні знаки, на основі яких взаємно пізнавали себе. Послугувалися тими знаками можна було лише в крайній потребі.

Львівська льожа не тривала довго, бо після невдалої партизанки найрухливіших її членів видалили або арештували, в організації настало розлад, вона впала. Упадок львівської льожи не мав впливу на підпільних її "Приятелів Народу": члени "Приятелів Народу" не знали навіть, що якесь карбонарська організація мала над ними владу і далі працювали. Вісьньовські і Давид зорганізували "Приятелів Народу", взяли в свої руки політичну керму, однак поки що закинули думку збройного повстання, а занялися пропагандою, пробуджували народні почування, ширили освіту. Працювали теж над будучою формою устрою Польщі. За основу прийняли республіку.

Свої впливи зумили поширити і на греко-католицьку духовну семінарію. Провідником повстанської організації в тій семінарії був теолог Іван Селецький, а належали до неї: рибав один червоноармієць.

А чим відомо, куди нас відправляють? Ми не знаємо навіть, за що нас арештували.

Мабуть за вибори — здогадувався другий червоноармієць. Але напевно не знаємо. Певно в селі ви маєте добрих приятелів, що на вас доносили комісарів.

Кудиж нас відправляють? — повторив Бабенко питання священика.

Покищо до штабу дивізії, а там далі. Погано буде з вами! — страхав перший червоноармієць.

Чого погано? Ми нічого не винувати.

В революції не розбираються. Розстріляти можуть! — Розстріляти? — загомоніли арештовані. — Та за що?

За Україну, ету самую — розводився червоноармієць. Советська влада ніяких України не визнає.

Ну, як би не визнавала? Визнає! — перебив його другий, більше розмовний. — Але знає тільки соціалістичну Україну, радянську... Знаєте, у нас на Глухівщині також заходилися будувати оту панську, самостійну Україну. Та прийшли товариші, без суду розстріляли яку сотку вчителів та підпунків різних, а решті й України відкотилися.

Тепер у нас своя робітничо-селянська влада. Спокій настав. А брат мій предсідником виконного комітету у волості. Он як! — закінчив глухівський червоноармієць.

Невеликий спокій, коли його установленню протидіяють. Це скоріше пачифіка-

Десидерій Гречанський, Михайло Гадзінський, Іван Охримович, Михайло Покиньський, Теодор Кульчицький, Сильвестер Мійський, Михайло Минчакевич, Ромуальд Крижановський.

У Мадярщині навязав зв'язки із провідником мадярської тайної організації у Колюшварі (Семігород), Веселієм, поляком Адольфом Давід, якого з Галичини перенесли як лісового службовика. Тривали ще владі, що небуло зводити, арештували і Давіда і Веселія наслідком зради одного з членів. Давід отруївся у в'язниці. Львівська влада одержала тепер вістки з Мадярщини про повстанські плани поляків у Галичині. Внаслідок того до мешкання губерніяльного практиканта Леона та Смоляк прийшла вночі ревізія з комісарем поліції, урядовцем карного суду Антоном Домбчанським, і кілька озброєних ревізорів. Смоляк вперу сховав документи під підшивку шльафрока, а останню карткою, якої вже не встиг сховати, дав закурити люльку Домбчанському (своєму знайомому). Так то ревізія скінчилася нічим. Та щоб безпечитися від дальших несподіванок, усунули з організації неприємних і небезпечних членів, нібито що загальні організації розв'язують. Те саме дали приказ поробити по секціях.

За якийсь час організація стала працювати ще з більшою силою. Тоді то повстало нове "коло", "Приятелів Народу" у Перемишлі, а головою його був український теолог Йосиф Константинович.

До львівської організації (або, як поляки називали, "поремб") належав м. і. префект греко-католицької семінарії, Микола Гордицький. Його обов'язком було плекати в семінарії духа й основи тієї польської тайної організації. Зумів він перекласти для польської справи багато теологів, бо, як відомо, поляки пошувалися гарними словами: "За нашу і вашу волю". Гордицький по успуленні теолога Селецького, який перейшов на правничий виділ, сам переняв після нього провід у семінарському "колі Приятелів Народу". До семінарської організації приступили м. і. Дмитро Мохнацький, Шухевич, Слонецький, Климентій Мохнацький, Ромуальд Крижанівський, Десидерій Гречанський. Два останні були найпалкішими

зв'язковими, так, що організація навіть боялася, щоб вони в надмірному запалі не зробили якої "дурниці". Гречанського навіть усунули з організації, бо боялися, щоб надмірним запалом не пошкодили тайній організації. Кілька літ пізніше Гречанський зрадив владі тайну організацію. Проти польського духа в духовній семінарії повстала позиція під проводом Маркіяна Шашкевича.

Справа польських карбонарів уже була розвинулася на-

добре, коли австрійська влада арештувала головних провідників: Гугона й Теофіла Вісьньовського та Людвіка гр. Яблоновського. Теофіла Вісьньовського арештували на Янівській рогаці з транспортом заборонених книжок. Він боронився, що книжки ті дав йому невідомий пан у коршмі, Вісьньовському дали п'ятнацьку буків і засудили на 15 літ в'язниці. Найвищий трибунал у Відні увільнив його після кільканадцятих місяців. (Кінець буде).

ЩО ТАКЕ КОНСОЛІДАЦІЯ?

Старокраєвий "Наш Прапор" пише в ч. 66 про потребу консолідації творчих зусиль нашої нації, про консолідацію низів і верхів, бо інстинкт самозбереження українського народу домагається внутрішнього миру, єдності почувань і відчужень, єдності діляння і протиділяння. На ту тему пишеться так таке:

"Щож це значить консолідація? Коли різні стани, групи, чи партії, тощо, єднаються? Як врешті слід розуміти консолідацію людей, чи груп одної спільноти, тобто тої самої нації? Отож консолідація — це єдинення всіх груп, партій, станів і клас однієї нації. Це єдність одних проти інших, єдинення перед нападом і наступом противника, єдинення всіх членів спільноти для оборони спільного добра, духовних і матеріальних надбань. Це вікні єдинення для оборони землі рідної, традиції, віри батьків, єдинення в цілі оборони й боротьби за найвищі ідеї нації, за її майбутність.

"Тоді, коли існує загроза, яка хоче чи намагається знищити духовні, чи матеріальні цінності нації, набуті збірними зусиллями тих же самих груп і партій у минулому, вони єднаються. Але єдинення можуть дати ті різні групи й класи, чи стани, що хочуть обороняти спільні цінності народу, які давніше вони збірною, єдиною працею добули. Консолідація заіснує й тоді, коли вирінає потреба збірного творчого зусилля всіх і для всіх." Так отже потреба оборони того, що вже існує і вимога творити нове, спільне для цілості є тим ланцюгом, що єднає, зв'язує хочби і як розсварені та зріжничковані групи одної нації. Очевидно, що тим зеднаним рушієм є одна, спільна всім ідея.

„Якже розуміти консолідацію? Відповідь на це питання складна, бо й саме слово „консолідація“ не просте. Консолідація-єдинення — це щось, що можна й треба відчувати, переживати, отже єдинення, що впливає з внутрішньої потреби нації, а не консолідація зговорена, т. зв. механічне порозуміння на основі партійного, чи класового ключа поділу впливів. Тому теж треба розуміти консолідацію як явище відчуте, як якийсь зов душі нації, як творче зусилля. Бо лише тоді є консолідація, коли групи, партії, чи класи єднаються в ім'я якихось ідей, щоб їх здійснювати, в чин переводити“.

3 МИНУВШИНИ МИЛА.

Старинні греки не знали мила, яке сьогодні дехто навіть уважає мірилом культури народу, відповідно до того, скільки який наріз зуживає мила. Колиб справді мило можна вважати таким мірилом, то старинну культуру Греції треба би поставити нижче ніж нинішню країну готентотів. Винахідником мила був лікар Гален*). Він зробив перше мило з товсту, вапна та поелу, а живав того примітивного мила не для туалетових цілей, лише для лічництва.

*) Гален (Галенос) грецький лікар, народився 131. р. у Пергамоні, помер коло 201. там же. Жив понайбільше в Римі. Написав і філософічні твори.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС "СВОБОДА"

О. Л. Г. Г. Г. Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина друга

36)

III.

На рано село наповнилося жахом, зойками і притишеними проклинами. Десять найповажніших господарів, у тому числі священик Василевський, староста, Бабенко і Гриць, зникли з села. Де вони поділися, ніхто не знав, хоч здогадувалися. Давали про це зрозуміти глумливі усмішки червоноарміїців, їхні злорадні погляди, що здавалося говорили: „Зажди, хахланді куркульська, всім вам таке буде. Наша сила тепер і наше право“. Та коли їх питалися, чи не знають чого вони про зниклих господарів, робили здивовані очі і з невинним виглядом казали, що не знають; або висловлювали здогади, чи не пішли господарі за петлюрівськими бандами...

Господарі зникли так тихо, що не кожна родина чула. Колиж і чула якесь шамотіння, то зпросяння не могла розібратися, чи це у сні, чи на яві, і, пробудившись рано, дивувалася, куди то поділися чоловіки і батьки, пригадавала нічні події і аж тоді страшно підозріння заповнювало мозок. Бігли тоді повідомити сусідів, та й у них заставали

плач і проклони.

А господарі вже були від села далеко. Під сильною ескортою червоноарміїців маширували в розпорядження особого відділу чрезвычайної комісії при штабі дивізії. Йшли мовчки, похнюплени; сумно оглядали покриті снігом знайомі околиці. В душі кожний прощався з ними назавжди, бо не мав надії, що колись повернуться. Червоноарміїціж весело тупцювали коло арештованих, приспівуючи, наче у відповідь їхнім думам:

Ох, яблочки, да,
Куда котилися
В червонячку попадаюш,
Не вертотися...

Україна, да,
Револьуція,
С куркульні ви возьмьом,
Контрибуцію...

А далі насміхалися над змаганнями українського народу тількищо видуманими частушками:

Українська, да,
Директорія,
А деж та твоя
Територія?

А в вагонах, да,
Директорія,
Под вагонами
Територія...

І перепитували арештованих:

— Правильно, петлюрівці, у пісні співается?.. Ваша директорія з Петлюрою вже футю-футю! Засвістала... Десь уже в румунських циганих під шатрами вилізуться від червоноарміїських прохунів. А признайтеся. Шкода вам своєї хахляцької влади? Га?..

— Військове щастя змінилося... Може і вам іще прийдесть відходити — стримано заговорив староста. — Коли радянська влада буде так скрізь обходиться з селянством, як у нас, то селянство повстане...

— Не повстане! — зневажливо заговорили червоноарміїці на перебіг. — Нас сила! Маємо досить війська здушити і найбільшу контрреволюцію. Що там ваші ті повстання!

Бажаючи позискати розмовність червоноарміїців та довідатися, куди їх ведуть, арештовані не заперечували. Ті знову затягнули пісню.

— От, ви, здається, і непогані хлопці, — перебив ім згодом Бабенко — а провадять нас, селян, під багнетами.

— Га, що кажете? — спитався найближчий червоноармієць, не дочувшись через спів. — Та ось кажу, що провадять нас під охороною наше царські посланці каторжників — повторив Бабенко. Хіба вам не сором? Ви ведете нас невідомо куди, а може якісь інші воюють десь там у тунельській чи тамбовській губернії провадять ваших батьків і братів. Чейже і ви маєте батьків, матерей, сестер. Чи вам їх не шкода?

— Нехай не бунтують, то ніхто і не чіпатиме їх! — відрубав один червоноармієць.

А чим відомо, куди нас відправляють? Ми не знаємо навіть, за що нас арештували.

Мабуть за вибори — здогадувався другий червоноармієць. Але напевно не знаємо. Певно в селі ви маєте добрих приятелів, що на вас доносили комісарів.

Кудиж нас відправляють? — повторив Бабенко питання священика.

Покищо до штабу дивізії, а там далі. Погано буде з вами! — страхав перший червоноармієць.

Чого погано? Ми нічого не винувати.

В революції не розбираються. Розстріляти можуть! — Розстріляти? — загомоніли арештовані. — Та за що?

За Україну, ету самую — розводився червоноармієць. Советська влада ніяких України не визнає.

Ну, як би не визнавала? Визнає! — перебив його другий, більше розмовний. — Але знає тільки соціалістичну Україну, радянську... Знаєте, у нас на Глухівщині також заходилися будувати оту панську, самостійну Україну. Та прийшли товариші, без суду розстріляли яку сотку вчителів та підпунків різних, а решті й України відкотилися.

Тепер у нас своя робітничо-селянська влада. Спокій настав. А брат мій предсідником виконного комітету у волості. Он як! — закінчив глухівський червоноармієць.

А чим відомо, куди нас відправляють? Ми не знаємо навіть, за що нас арештували.

Мабуть за вибори — здогадувався другий червоноармієць. Але напевно не знаємо. Певно в селі ви маєте добрих приятелів, що на вас доносили комісарів.

Кудиж нас відправляють? — повторив Бабенко питання священика.

Покищо до штабу дивізії, а там далі. Погано буде з вами! — страхав перший червоноармієць.

Чого погано? Ми нічого не винувати.

В революції не розбираються. Розстріляти можуть! — Розстріляти? — загомоніли арештовані. — Та за що?

За Україну, ету самую — розводився червоноармієць. Советська влада ніяких України не визнає.

Ну, як би не визнавала? Визнає! — перебив його другий, більше розмовний. — Але знає тільки соціалістичну Україну, радянську... Знаєте, у нас на Глухівщині також заходилися будувати оту панську, самостійну Україну. Та прийшли товариші, без суду розстріляли яку сотку вчителів та підпунків різних, а решті й України відкотилися.

Тепер у нас своя робітничо-селянська влада. Спокій настав. А брат мій предсідником виконного комітету у волості. Он як! — закінчив глухівський червоноармієць.

А чим відомо, куди нас відправляють? Ми не знаємо навіть, за що нас арештували.

Мабуть за вибори — здогадувався другий червоноармієць. Але напевно не знаємо. Певно в селі ви маєте добрих приятелів, що на вас доносили комісарів.

Кудиж нас відправляють? — повторив Бабенко питання священика.

Покищо до штабу дивізії, а там далі. Погано буде з вами! — страхав перший червоноармієць.

Чого погано? Ми нічого не винувати.

В революції не розбираються. Розстріляти можуть! — Розстріляти? — загомоніли арештовані. — Та за що?

За Україну, ету самую — розводився червоноармієць. Советська влада ніяких України не визнає.

Ну, як би не визнавала? Визнає! — перебив його другий, більше розмовний. — Але знає тільки соціалістичну Україну, радянську... Знаєте, у нас на Глухівщині також заходилися будувати оту панську, самостійну Україну. Та прийшли товариші, без суду розстріляли яку сотку вчителів та підпунків різних, а решті й України відкотилися.

Тепер у нас своя робітничо-селянська влада. Спокій настав. А брат мій предсідником виконного комітету у волості. Он як! — закінчив глухівський червоноармієць.

А чим відомо, куди нас відправляють? Ми не знаємо навіть, за що нас арештували.

Мабуть за вибори — здогадувався другий червоноармієць. Але напевно не знаємо. Певно в селі ви маєте добрих приятелів, що на вас доносили комісарів.

Кудиж нас відправляють? — повторив Бабенко питання священика.

Покищо до штабу дивізії, а там далі. Погано буде з вами! — страхав перший червоноармієць.

Чого погано? Ми нічого не винувати.

В революції не розбираються. Розстріляти можуть! — Розстріляти? — загомоніли арештовані. — Та за що?

За Україну, ету самую — розводився червоноармієць. Советська влада ніяких України не визнає.

Ну, як би не визнавала? Визнає! — перебив його другий, більше розмовний. — Але знає тільки соціалістичну Україну, радянську... Знаєте, у нас на Глухівщині також заходилися будувати оту панську, самостійну Україну. Та прийшли товариші, без суду розстріляли яку сотку вчителів та підпунків різних, а решті й України відкотилися.

Тепер у нас своя робітничо-селянська влада. Спокій настав. А брат мій предсідником виконного комітету у волості. Он як! — закінчив глухівський червоноармієць.

Тепер у нас своя робітничо-селянська влада. Спокій настав. А брат мій предсідником виконного комітету у волості. Он як! — закінчив глухівський червоноармієць.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„ЯК РОДИТЬСЯ ФАШИЗМ?“

Прочитав я в „Свободі“, ч. 156, в рубриці „3 дні“, „Як родиться фашизм“, і сам хотів би додати до того кілька думок.

Дивно мені те, що в Америці є багато таких, що вважають, що загрозою для свободи є фашизм, а комунізм майже промовчує. Мають тому, що ньюйоркський губернатор Лімен відкинув закон, який перейшов у стейтвортів легіслатури, а який забороняв комуністам займати високі публічні становища. Лімен тоді станув був на становищі, що за законом американської конституції комуністи повинні мати доступ до всіх становищ. Забороняючи їм той доступ, поламав тим американську традиційну свободу.

Але спитаймо: чи комуністи шанують ту свободу? Шкода, що американці не мають потреби скликати якусь протикомуністичну демонстрацію, звернену проти терору в Соедзатах, а побачивши, як комуністи шанують свободу, і як вони дозволяють своїм противникам висказувати свою думку. Ми, українці, знаємо це дуже добре, бо ми власне влаштували таку протисовєтську демонстрацію в 1933 році. І знаємо ми добре, що в часі тої демонстрації кинулись на нас, на наших жінок і дітей, з усіх сторін світові бандити і давали калічити їх і бити, щоб за всяку ціну розбити ту демонстрацію. А між влаштуваннями ту демонстрацію також на основі конституції, яка застерігає всім право висказувати свої думки і почування. Ось так пошанували свободу большевицькі громади. Назвали нас „гітлерівськими агентами“, „фашистами“ і т. п., хоч лиш маленький відсоток з тих людей, що брали участь у демонстрації, взагалі знали, що таке фашизм, чи гітлеризм.

Та міжнародна голота виступає проти всякої групи, чи організації, яка вчить любити свій нарід і захищати національні цінності. Та голота старється підкопати ту любов, старється знищити теперішні свободолубні устрої, а на їх місці завести так звану „пролетарську диктатуру“. Та фактично то не буде ніяка „пролетарська диктатура“, тільки „диктатура світової банди“, якій не залежить на добробуті робітників, ні на щасті якогось народу, тільки залежить їй на тім, щоб за всяку ціну захопити владу. Захопивши владу, та банди тисячі невинуватих людей розстрілюватиме і пакуватиме до тюрем. Так є нині в Соедзатах. Та вже не довго пануватиме тій банді. Скоро її влада скінчиться і вона тяжко заплатить за ті всі злочини, які поповнювала і поповнює.

Семен Угорчак,
Бруклін, Н. Й.

У СУЛТАНСЬКІЙ ПАЛАТІ.

Коли Могамед II здобув у 1453 р. Царгород і зробив його своєю столицею, уладив з тієї нагоди величавий бенкет. Як спеціальну лакоминку подали підчас бенкету миску огірків, приправлену ріжними коріннями. Султан перечислив власними руками огірки і, ствердивши, що двоє огірків не достатє, оскаженів. Хоч цілу палату перевернули догори корінням, злодія не знайшли. Тоді ще більше розлючений султан велів розпанахати пажам жолудок, щоб переконалися, чи котрийсь із них не вкрав. Коли вже шість пажів лежали мертві, завис на селі перший гість. Султан перервав криваву кару і почався бенкет. Під кінець бенкету його лютя уже проминула. Та коли проковтав власний огірок, задивився і його не встигли вже відрятувати.

У СУЛТАНСЬКІЙ ПАЛАТІ.

Коли Могамед II здобув у 1453 р. Царгород і зробив його своєю столицею, уладив з тієї нагоди величавий бенкет. Як спеціальну лакоминку подали підчас бенкету миску огірків, приправлену ріжними коріннями. Султан перечислив власними руками огірки і, ствердивши, що двоє огірків не достатє, оскаженів. Хоч цілу палату перевернули догори корінням, злодія не знайшли. Тоді ще більше розлючений султан велів розпанахати пажам жолудок, щоб переконалися, чи котрийсь із них не вкрав. Коли вже шість пажів лежали мертві, завис на селі перший гість. Султан перервав криваву кару і почався бенкет. Під кінець бенкету його лютя уже проминула. Та коли проковтав власний огірок, задивився і його не встигли вже відрятувати.

РІДНИЙ КРАЙ переживає страшенне лихоліття. Українське національне життя наразе на загибель. Розкриймо що страшну правду перед світом на

НАЦІОНАЛЬНИЙ МАНІФЕСТАЦІЙ

4-го ВЕРЕСНЯ (September) 1938

В НЬО ЙОРКУ

HIPPODROME, at 43 Street & 6th Avenue, NEW YORK CITY

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЬО ГЕЙВЕН, КОННІ.

Відзначення українського студента.

Хочу подати до відома, що маємо молодого студента-українця, яким можна гордитися. Є ним Микола Брицький, що дістав найвище відзначення в Ейльсському університеті, в „School of Fine Arts“. Він покінчив в університеті свою науку, одержавши ступінь „Bachelor of Fine Arts“. За найкращі успіхи в науці виграв найвищу нагороду, а то „The Alice Kimble English Traveling Fellowship“. Ця нагорода уможливила йому студії в Європі впродовж одного року. Вона вартує у грошах \$1,200. Між іншим п. Брицький відбуде тримісячний курс у славній американській академії в Римі.

До цього додаю, що наш „Микола“ прибув до Америки з старого краю тому 15 років. Зазнав тут великої біди як „гринор“. Як тільки трохи підвівся англійської мови, вмерли йому родичі. Та нещастя його не зломало. В „гайскул“ виграє „скалєршип“ вартості кількості доларів, а добрі люди допомогли йому відстати до Ейла. Тут він учився і мав по школі чотири праці, „джаби“, щоб заробити на життя. В школі його дуже любили його товариші. Там він був членом товариства „Pi Alpha“.

Хоч мав мало часу на іншу роботу, ніколи не забував, що він українець, але привів американських товаришів на нашу святу і між наших людей, щоб вони запізналися з українськими справами і з українською нацією. Бажаємо йому тепер з широго серця дальших успіхів.

Маруся Бурбела.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Збори в справі Української Національної Маніфестації.

Заходом Ініціативного Комітету при Центральній Управі ОДВУ скликали були загальні збори представників українських національних товариств 15-го липня ц. р. в Українським Народнім Домі в НьО Йорку в справі влаштування Української Національної Маніфестації.

Збори переводив гр. В. Череватюк, а покликаний до зрешевування справи Євген Скоцко представив теперішнє положення в Україні і в цілому світі та зазначив, що сьогоднішні обставини вимагають відповідного заманіфестування української справи перед світом у той час, коли українці на корінних землях не мають нагоди цього самі зробити. Звідси й виплинула думка про влаштування згаданого Національної Маніфестації.

Збори переводив гр. В. Череватюк, а покликаний до зрешевування справи Євген Скоцко представив теперішнє положення в Україні і в цілому світі та зазначив, що сьогоднішні обставини вимагають відповідного заманіфестування української справи перед світом у той час, коли українці на корінних землях не мають нагоди цього самі зробити. Звідси й виплинула думка про влаштування згаданого Національної Маніфестації.

Дальше, представники Ініціативного Комітету представили, що досі зроблено в цьому напрямі та які надбано труднощі. Головною трутністю була справа винайму салі. Дві найбільші салі в НьО Йорку, що були заарктовані вже по черзі давно, зірвали свої контракти з ріжних причин.

Збори рішили, щоб без огляду на перешкоди йти вперед з влаштуванням цієї маніфестації на давно вже означений час, то є на 4-го вересня цього року.

В СПРАВІ НАЦІОНАЛЬНОЇ МАНІФЕСТАЦІЇ.

Отсим повідомляємо, що другі загальні

ЗБОРИ

представників національних товариств у справі Української Національної Маніфестації, яка має відбутися в НьО Йорку ДНЯ 4. ВЕРЕСНЯ,

В ЧЕТВЕР, 28. ЛИПНЯ (JULY) 1938.

ний час, то є на 4-го вересня цього року.

Вибрано отсей уряд Комітету Національної Маніфестації: Володимир Буката, з Елізабету, голова; Микола Близна: з НьО Йорку й Іван Гусар з Джерзі Сіті, Н. Дж., заст. голови; Євген Скоцко, Василь Іванчик з НьО Йорку й Богдан Бучак з НьО Йорку, Н. Дж., секретарі рекордів; Яків Гутак з НьО Йорку, секретар фінансовий; С. Кривень з Асторії, Л. Ай., касієр; М. Припхан, Пасейк, Н. Дж., заст. касієра; контрольна комісія: Г. Дідоха (НьО Йорк), Е. Онішук (НьО Йорк), І. Галичін (НьО Йорк), Т. Боднар (НьО Йорк), пані С. Гурин (НьО Йорк).

На зборах були заступлені отсі національні товариства: Січові Стрільці, НьО Йорк, Н. Дж.; Дністер, 361 УНС, НьО Йорк; Українська православна церква, НьО Йорк; Стейтова Організація, НьО Джерзі; 204 відділ У. Н. Союзу,

НьО Йорк; Асторійська громада, Асторія, Л. Ай.; Український Народній Дім, НьО Йорк, Н. Дж.; Запорозька Січ, 325 від. УНС, Бруклін, Н. Й.; Від. УЧХ ОДВУ ч. 23, НьО Йорк, Н. Дж.; Відділ ОДВУ ч. 43, Бруклін, Н. Й.; Дністер, відділ 310 УНС, Бруклін, Н. Й.; Відділ МУН ч. 19, Джерзі Сіті, Н. Дж.; Центральний Комітет, НьО Йорк; Відділ ОДВУ ч. 10, НьО Йорк; Стрілецький Гурток, НьО Йорк; Відділ ОДВУ ч. 2, НьО Йорк; Відділ ОДВУ ч. 75, Джерзі Сіті, Н. Дж.; Окружна Управа ОДВУ, НьО Джерзі; Головна Управа УЧХ ОДВУ; Відділ УЧХ ОДВУ ч. 2, Джерзі Сіті, Н. Дж.; Відділ УЧХ ОДВУ ч. 1, НьО Йорк; Головна Управа МУН; Відділ ОДВУ ч. 39, Бабилон, Н. Й.; Відділ ОДВУ ч. 11, НьО Йорк; Окружна Управа ОДВУ, НьО Йорк; Центральна Управа ОДВУ.

Рішено завізвати через пресу всі інші товариства, що ще не ввійшли в склад Ширшого

КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ В НЬО ЙОРКУ, Н. Й.

скликає

НА ПЯТНИЦЮ, 29. ЛИПНЯ Ц. Р., В ГОД. 8. ВЕЧОРОМ В НАРОДНІМ ДОМІ ПРИ 6. ВУЛ. В НЬО ЙОРКУ

СОЮЗОВІ ЗБОРИ

Привність відділових урядників кончена. Повинні прийти також члени, щоб причинитись до переведення „Союзного Звизгу“ 28. серпня ц. р. в Улмер Парку.

ЗАХАР БЕРКУТ

славна повість Івана Франка, це не романтична історія за замкнених днів, які читають люди, що хочуть утікати від важкої сучасності. Це повість для людей, що в книжках шукають нової сили до життєвої боротьби.

Це історична повість у найкращому розумінні цього слова, себто повість, яка розяснює нам сучасне життя, показуючи нам з того життя в зеркалі минулого те, чого ми не зрозуміли би, якби нам показати в зеркалі сучасного.

Ось для прикладу кілька життєвих правд, заснованих на великому повістю великого майстра пера:

Нехай і так, що ми нещасливі, але для чого мусимо ми бути зрадниками свого краю?

Навіть люди, що тужать за порядками без князів і влад, мусять для боротьби проти спільного ворога, дружитися й встановлювати владу.

Хто хоче, щоб інші станули за нього, той мусить стати за інших.

Коли дві віри борються за собою, важлишою від кожної з них є пошана для людини іншої віри.

Люди, що для класових інтересів зраджують рідний край, на ділі зраджують інтереси своєї класи.

Отсі правди це десень великої повісті Івана Франка під наголовком

ЗАХАР БЕРКУТ

а канвою, на котрій письменник виткав ці правди, служить прецікавий історичний мент в минулому українського народу, коли наші Бескиди напали дикі монголи, щоб пограбувати маетки, закріпостити людей і запанувати над краєм во віки.

У ЗАХАРІ БЕРКУТІ Іван Франко говорить не лише як письменник, але й як громадянин. Тут він не лише читача забавляє, але й освічує його, навчає й виховує.

ЗАХАР БЕРКУТ, історична повість Івана Франка, в твердій оправі — \$1.50.

Замовляйте в Книгарні „Свободи“

„SVOBODA“

P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

217 Іст 6. вулиця, НьО Йорк,

в годині 8. вечором.

Проситься всі товариства, а зокрема ті, що ще не зголосили своєї участі в Комітеті Маніфестації, щоб вислали своїх делегатів. Будуть роздані білети для розпродажу між громадянством. До полагодження багатьох важливих справ.

172

Комітет Національної Маніфестації.

Комітету Маніфестації, щоб це негайно зробили. Також рішено завізати весь загальний уряд всяких товариств, щоб щиро попрацювали над продажем білетів та щоб заохотили все організоване членство до масової участі.

Всі подробиці про маніфестацію будуть подавані від часу до часу в пресі та через радіо. Просимо за тим слідити. В справах дотично маніфестації просимо писати на адресу: Committee of Ukrainian Manifestation for Independence, Walter Bukata, 1003 Elizabeth Ave., Elizabeth, N. J.

Василь Іванів, секретар.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ

У. Н. СОЮЗУ

ТОЛІДО, О.

Союзові збори.

Спільні надзвичайні Союзові збори чотирьох відділів, 71, 165, 167, 235, не зовсім удаліся, бо з 300 членів і члениць, котрі є в чотирьох відділах, прибуло дуже мало. Видно, що не всі інтересуються справами У. Н. Союзу.

Збори відкрив о. Олекса Крохмальний, представляючи зібраним головним організатора, п. Василя Загаєвича, та д-ра Н. Михаленка, лікаря з Клівленду. Організатор, п. Василь Загаєвич, вголосив дуже добру промову про У. Н. Союз. Він говорив, що багато членів нарікали і нарікають на великі вкладки. Однак У. Н. Союз, хоча провадити свою роботу далі, мусів перевести реформу, бо цього вимагали асекураційні закони. У. Н. Союз, перебівши реформу, є тепер одною з найбільших і найсильніших організацій цього роду. В порівнянні з іншими компаніями вкладки фактично менші, бо в У. Н. Союзі нема завідувачів ні агентів, котрі ходили по 52 рази на рік за вкладкою. Але кожний член є сам своїм завідувачем і агентом, бо приносить свою вкладку на збори, чи до секретаря. Він порівняв грамоти старого роду з новою системою та заохочував вписувати якнайбільше молоді. Бо чим більше молоді вступають, тим ліпше буде для всіх членів. Коли У. Н. Союз у часі кампанії відстане 15 тисяч членів більше, тоді мотиме вже по році членства дати відвідни. Згадав теж за дитячу грамоту в класі I. по 25 ц., котру підвищено до \$500, а котрої не має ніяка асекураційна компанія. Наші Союзові піоніри доклали великого діла, закладаючи У. Н. Союз. Бо У. Н. Союз це рідна, велика, модерна й багата твердиня, якою ми повинні гордитися.

О. Олекса Крохмальний, дуже радий з реферату п. Василя Загаєвича, апелював до зібраних, щоб пам'ятали, що недомагання все трапляються. Однак Союз це велика й національна українська організація, тому ми повинні всі старатися приєднувати та заохочувати всіх вступати до У. Н. Союзу.

На просьбу одного з зібраних д-р Михаленко сказав, що він гордий, що ми маємо таку організацію, та що він не тільки говорить, але кричати буде, щоб усі вступали, бо ми, вступаючи до У. Н. Союзу, творимо одну сильну суспільність. А де така суспільність, там мусить бути й держава. Потім присутні ставили організаторові запити, на які він давав вдоволюючі відповіді.

Після закінчення кампанії ухвалено зробити Український День, десь при кінці серпня або з початком вересня. Поручено урядникам чотирьох відділів зробити всі старання в тій справі.

По вичерпанні нарад о. О. Крохмальний закрив збори. Іван Кульматський, Микола Бобак, секретарі зборів.

Одне це Союз це велика й національна українська організація, тому ми повинні всі старатися приєднувати та заохочувати всіх вступати до У. Н. Союзу.

На просьбу одного з зібраних д-р Михаленко сказав, що він гордий, що ми маємо таку організацію, та що він не тільки говорить, але кричати буде, щоб усі вступали, бо ми, вступаючи до У. Н. Союзу, творимо одну сильну суспільність. А де така суспільність, там мусить бути й держава. Потім присутні ставили організаторові запити, на які він давав вдоволюючі відповіді.

Після закінчення кампанії ухвалено зробити Український День, десь при кінці серпня або з початком вересня. Поручено урядникам чотирьох відділів зробити всі старання в тій справі.

По вичерпанні нарад о. О. Крохмальний закрив збори. Іван Кульматський, Микола Бобак, секретарі зборів.

ДВІ МАТЕРІ

Сусіднім огородам раз ішла Горпина, подивилась — а на плоті сунулась платина.

Засвербіли бабу руки, ох, як засвербіли, але — ануж хто побачить? Людіб її зліли!

Кличе вона Петрусіка: „Слухай“, каже, „сину! Піди хильцем бурянами, стягни плахту з тину!“

Для Петрика це іграшка (ще й яка охота!) — поліз хильцем бурянами, стягнув плахту з плати.

Перестали тоді бабу рученьки свербіти: „Як то добре послужитись, як є в хаті діти!“

А назавтра у сусідки, що з другого боку, знов на тині сорочиниць щось аж сім вірнуло.

Шов Петрусь огородам тай стрів Микитку (цей мешкає недалеко, що й з городу видко).

„Слухай“, каже йому Петрик, „проберись до тину, стягни собі он там з плати одну сорочину!“

„Можє воно не годиться?“ — питає Микитка. „Не як бо їх там розвісив, а Танька сусідка“.

На те Петрик: „А я вчора з Павло-

вого тину стягнув (мама так казали!) новеньку платину.“

„За те мені дали мама ягід повну жеманку та й чуприни погладили лубо і легенько“.

Вже тоді останній сумнів у Микитки згинув; поліз малій бурянами, стягнув сорочину.

Несе її мамі в хату: „На сорочку, нею, затеж мені, як Горпина, дай ягід у жменю.“

„Це я її з Танчиного стягнув щойно тину, бо Петрусь мене намовив: „Візьми сорочину!““

Коли Катря це почула, мов вкопана стала, далі уся задріжала, руки заломала.

„Сину любий, так не можна, беріжися того, щоб ти посмів простигати руку до чужого.“

„Не хочу я, щоб у наших добрих, чесних роді виконався на заклад негодяй і злодій!“

Взяла вона сорочину тай Танці віддала, попрощала вибачення і все розказала.

Потім пішла до Горпини, присіла на лаву і по добру, по сусідськи представила справу.

„Так і так“, говорить Катря, „виглядає за сном, щоб він злого не учився під сусідським тином.“

„Дітям не раз дурні мислі голову обсядають, але мати на те й мати, щоб їм дала раду.“

„Он сьогодні мій Микитка...“ тай слово по слову розказала, як то було Горпині Гольовій.

На ті слова як не скочить з лавиці Горпина: „А зать тобі до моєї“, верещить, дитини!“

„То тий брехун, той Микитка торочить ка-зна-що — мій Петрусь добрий хлопець, не якесь-дедащо!“

„Не осласяю мені хлопця й цілої родини, бо з чужого з нас не рушить ніхто й стебелини.“

„Доки я ще трохи добра їди собі з хати та й пек тобі і кур тобі, і сяка й така ти!“

Двадцять років проминуло мов одна година, та не одну мають долю Катря і Горпина.

Катря виховала сина Микиту на славу, а Горпина свого Петра на душу лукаву.

Наш Микита в товариствах повідником став, а Петрусь злодійкою тільки обирався...

Не раз, не два брав до мішка чужу „стебелинку“, аж раз його на крадіжці зловили на ринку.

На процесі весь маеток стратила Горпина — тепер в неї кий жебрачий в руках і торбина.

— Слухай, мати, як у хаті ховаєш дитину, подивися на цю Катрю і на цю Горпину.

Щоби тебе не проклали твої діти власні, що сталися через тебе підлі і нечесні.

Бо й скажіть, пощо на світі живе така мати, що не вміє своїм дітям виховання дати?

Зате мати добрих дітей горда мов царина, не одну вже таку знає

Грицько Небилія.

(„Ново Слово“).

Пізнати,

— Маю стільки клопотів, що не знаю, де моя голова.

— Пізнати, бо носиш капелюх у руці.

ЩЕ НЕ РОЗБИЛОСЬ.

Відомий фільмовий актор Роберт Тейлор і акторка Барбара Стенвик відвідали разом першу виставу одної фільмової штуки в Голівуді, не зважаючи на те, що про них кружляють чутки, що вони заручені, чи навіть подружені. Це був холодний вечір, отже Барбара Стенвик оділа дороге футро.

ЦИГАНСЬКИЙ ПОХОРОН.

Недавно тому помер в одному ньюйорському шпиталі Луїс Де Метро, 20-літній член циганського племені, і цигани справили йому похорон. Церковну відправу правив священник російської православної церкви. В похоронні поході брала участь циганська музика. Тисячі людей приглядалися цікаво до цього похорону.

У НАЙМЕНШІЙ РЕПУБЛІЦІ

Республіка Сан Маріно — це височенна, чорна скеля недалеко від Адрійського моря, понад Ріміні. На вершці скелі видно три укріплені вежі (відси в державному гербі три вежі) і мале, таке чорне, як сама скеля, кам'яне місто. Це місто складається з двох площ і кількох вулиць. Ось і всеньке Сан Маріно.

Залізнички нема. Їхати найкраще авто з Ріміні, більше як дві години.

У місті Сан Маріно все, як годиться столиці, лише все у мініатюрній формі. Ринок міста, вимощений мармуровими плитами, прикрашений гарним ратушем, із барвними мозаїками, схожий на обширний балкон і такий виконує роль балкону. З трьох боків забудовані палатами патриції, з четвертого має балюстраду, відси простягається краєвид — один із найгарніших у світі.

Панорама велетенська, чудова, чарівна. Зелені винниці, гайки пальм і помаранч, далі фіялкові горби, де на вершках синаві монастирі вистрілюють іглицями веж, а на овиді коліхається могутнє сафірове море, що зливається із блакиттю неба в одну цілість.

Раз на рік відбувається тут свято патрона й основника республіки, св. Марія, від імені якого держава взяла назву. Попри готель „Джиганте“, в якому зупиняються туристи, ступає барвний похід. У похороні беруть участь уся армія держави в барвних одностроях і капелюхах, прикрашених перлами: ця армія то вісімдесят воїнів, у цьому вже жандармерія і військова музика. Доволі численне духовенство проважає єпископа під балдахом. На кінці походу, оточені члени уряду, йдуть два президенти держави, на грудях мають вони золоті ланцюги з орденом св. Марія. Це інші „визначні“ особи беруть участь у поході, між ними якийсь славний адвокат, місцевий маляр і власник крамниці, що продає поштові марки. А треба знати, що ця торгівля приносить державі великі доходи. Уряд випускає все нові поштові марки, а стягає попередні з обігу і так піднімає ціну їх на філіателістичний ринок.

У муніципальній бібліотеці багато книжок латинською й італійською мовою, багато архівних документів.

Коли переможний Наполеон переходив італійською землею, після республіки Сан Маріно збігався й обіцяв, що поширить її посілість. На це одержав відповідь справді республіканську: „Спасибі за збігав, платимо за нього го-тлівкою. Поширення границь не хочемо. Ми щасливі на власному, а на чуже ми не ласі“. Цей документ є у бібліотеці Сан Маріна.

**ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.**

ВІДОЗВА
ДО ОДНОСЕЛЧАН БУЦИКІВ, ПОВ. СКАЛАТ.

Ми, громадяни села Буцики, пов. Скалат, у Галичині, приступили до будови більшої домівки на приміщення в ній нашої читальні „Просвіти“, кооперативи „Зорі“ та всіх інших місцевих установ. На цю будову маємо вже площу серед села коло церкви; випалили коло 45,000 цегол, закупили і вгасили один вагон вапна та навезли на фундаменти сім стосів каміння. Можна вже розпочати саму будову, та потрібно більшої готівки. А готівки ми не маємо й тому здригнення задуманого храму культури перевищує наші слабкі сили.

Нас у Буциках усього 60 українських родин. З цього одна половина цілком незаможна, а друга половина, хоч і заможніша, то проте не аж така, щоб могла стягнутись на ту будову. Вона робить те, що може, та це замало.

Тому ми змушені звернутися до наших родимців в Америці з проханням про підмогу; не дайте пропасти нам у великій справі. В Буциках поляки вже мають велику домівку, й багато нашої молоді, не маючи власної домівки, починає туди заглядати. Мусимо цим урочливо застерегти й не допустити до винародження нашого молодого покоління.

Ласкаві датки на ту ціль треба слати на руки голови читальні та голови комітету будови читальні, Антона Гудими в Буциках, пошта Грималів, коло Тарнополья. Пересилаючи цю відозву на руки Дмитра Хрупаліка, в Голіюк, Масс., уповноваженого його зарозом до збирання датків на згадану ціль. Ласкавих жертвodawців ми впишемо до пропалатної книги нашої читальні.

За читальню „Просвіти“ в Буциках: Антін Гудима, голова; Андрій Хрупало, скарб.

ЧИМ БУДЕМО СВІТИТИ?

Колись, як людина ще жила первісним життям, їй вистарчало світло сонця. З заходом сонця первісна людина йшла на спочинок, так, як звірина, що з нею ця людина була в таких близьких взаєминах. Згодом людині не вистарчало дня — і тоді людина послугувалася світлом вогнища, при якому докінчувала свої денні роботи. До цього найкраще надавалися смоляки, які внаслідок прихвності в дереві живили горіли довше і ясніше, хоч і дуже коптіли. Зо смоляків люди перейшли на свічки, згодом на нафтове світло, а врешті на газ і електрику.

Така стіна стримує тепло і не випускає його поза жарівку. І тепер, після всіх підготовок, згадану рурку лундимо з електричними дротами, вдуваємо струю. Рурка в середині починає огріватися. Чим більше огріватися — сод по воді переходить у пару — ця пара починає розблискувати ясним, зеленаво-жовтим світлом. Це звичайно настає по 7—14 хвилинах.

Найкраще досі світло.
Содове „світло“ найкраще, яке люди досі вдумали. Звичайна електрична жарівка, як знаємо, дає сліпучо біле світло, яке дразнить очі й тому лікарі від очей радять примішувати його так, щоб бодай не кидалося в очі. Содова лампа не дає: вона, як ми сказали, кидає дуже ніжне, зеленаво-жовте світло, при якому видно як серед білого дня, а в яке, можемо глядіти відчиненими очима; нічого воно нам не шкодить. Таке світло знаменито надається для освітлення самоходів. Самоходи, як знаємо, мають сильні рефлектори, якими освічують собі дорогу. І саме ці рефлектори викликають різні катастрофи. Бо вони, хоч і кидають яскраве світло, то рівночасно кидають і сильні тіні — і в цей спосіб шофера дуже часто впроваджують у блуд. А содове світло, рівно, одно-стайно просякає ціле своє оточення, а найголовніше мряку, і через це є правдивим благословенням для літаків, кораблів, самоходів та залізниць.

В додатку — дуже ошадне.
Содова лампа є також дуже ошадна: вона зуживає 3—5 разів менше електричного струму, ніж звичайна жарівка, а крім того є довговічна. Коли звичайна жарівка горить найдовше 600—700 годин, то содова лампа й 3,000 годин. Вона є також нечула на зміну напруги в електричній сітці: коли звичайна електрична жарівка вже при малій зміні напруги миготить, стемняючись чи розжарюючись надмірно, через цю жарівку звичайно перепалюється, то при содових лампах таких скоків нема. Вони горять увесь час однаково, даючи спокійне, лагідне світло. Всі ці прикмети содового світла причиняються до щораз більшого розповсюдження його, головню по великих містах. („Наш Прапор“).

Можна й на рати.
— Що коштують ці черевки?
— Вісім доларів.
— А на рати?
— На рати шіснають, але половина платна згорі.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

І. Г., Перт Амбой, Н. Дж.— Новинку взято з того, що писали польські газети. У справі спадку треба віднести до консуляту.

УВАГА! — ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

УКРАЇНСКА ПРОГРАМА ЧЕРЕЗ РАДІО.

З приводу 950-літ. ювілею хрещення Русі-України, співачко-драматичний хор „Балаурист“ при українській православної церкви св. Іоанні в Трентоні, Н. Дж., виконає точну програму в четвер, 28. липня (Джукан), в день св. Кн. Володимира, через радіостанцію WTNJ (1250 Кс.) пів години, від 7:30 до 8:30 вечором.

Не рахув.

Жінка до мужа, що приходить до хати пияний уночі: — П'янице один! З коршми до хати нема й пів кілометра, а ти ліз-до хати три години? — Так, моя дороженка, але ти не рахувеш ширини вулиці!

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров. 223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. Офісні години 10—8; неділя 11—2. Жінка-доктор до обслуги. X & флюороскоп.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР. 321 E. 18th STREET, between 1st and 2nd Avenues, NEW YORK, N. Y. Tel. GRAMERCY 5-2410. Урядові години: рано від 10 до 12. Ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

ПОХОРОННІ ЗАВЕДЕННЯ

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК. Без ріжниць, як далеко поза Нью-Йорком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга ширша і чесна. — Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave., NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК. ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ. 129 E. 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2565. BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel. Ludlow 4-2565.

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удербейкер заряджує погребам по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща. JOHN BUNCO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th ST., NEW YORK CITY. Dignified Funerals as low as \$150. Telephone: Orchard 4-8085.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ.

Готовість, з якою виводив стброж Тарзана на подвіря, викликала в самого Тарзана підозріння. На світі є добрі люди, без сумніву. Алеж той сторож не виглядав на такого дуже ласкавого, а проте робив Тарзанові приємність, за яку міг би дорого заплатити. Це насторожило Тарзана і він пильно обсервував кожний рух сторожа.

А коли сторож пустив Тарзана поперед себе, Тарзан цілий обернувся в одну увагу. Немов лісовий звір, хотів усе відчутти інстинктом. Нагло він зачув шелест, що виходив від шкряяного футералу, в якому був револьвер. А за пару секунд він учув, як виходив уже інший голос від натиску язичка від револьвера. „Зараз буде стріл“, він подумав і кинувся на землю.

Стріл справді роздався і кілька кроків перед ним куля застрягла в стіну. Миттю Тарзан зірвався і пустився до сторожа. Чорний був цілком спантеличений. Передівсім він не знав, чому його влязень у пав, ще заки поцілила його куля. А далі не знав, чому він знов зірвався, коли вже мав бути неживий. Всетаки він випрямив револьвер знов у напрямі Тарзана.

Таким ударом Тарзан повалив його на землю і притім сам звалився на нього. Та чорний тепер дістав величезний страх, а зарозом велику силу. Він обороняв своє життя, як він думав. Револьвера він не випускав з долоні, тільки старався за всяку ціну звернути його ще раз у напрямі Тарзана. Та Тарзан добре дбав про те, щоб дуло не було звернене до нього.